Autor Guste Santini
Nedjelja, 24 Listopad 2021 07:54

Otežani transport zbog korona pandemije predstavlja, kako bi rekao naš predsjednik Milanović, auzmeš ili, narodski kazano, ponovno miješanje karata. Globalno gospodarstvo mijenja pravila igre. Integrirani gospodarski sustav na globalnoj razini teško podnosi troškove prijevoza koji su narasli desetak puta. Kako se svjetska trgovina odvija pomorskim transportom jasno je da zemlje koje raspolažu brodskim prostorom dobivaju na značaju. Usput napominjem kako su katastrofičari u pravu kada su kritizirali nebrigu prema brodogradilištima kojima, ovom i ovakvom politikom, nema pomoći.

Thatcherica i Regan su operacionalizirali globalizaciju koju je sjajno nametnuo Friedman. Smatralo se je kako je za kapitalizam od presudnog značaja smanjenje ograda slobodnoj trgovini. (poznavatelji ekonomske povijesti mogli bi, grubo rečeno, globalizaciju odrediti kao pobjedu liberalizma nad protekcionizmom). Mnoga zvučna ekonomska imena su se posvetila obrazloženjima i dokazima kako globalizacija donosi dobro baš – svima. Tako je alkemija, tko zna po koji put, zagospodarila ekonomskom teorijom kako bi udovoljila nacionalnoj ekonomskoj politici (što je česti obrazac koji osporava ekonomiju kao znanost). Uvijek sam tvrdio i tvrdim kako je ekonomska politika nacionalistička, a ponekad i šovinistička. Krenulo se je odlučno. Globalizacija putem WTO-a je zagospodarila svijetom. IMF i WB su učinkovito asistirali. Ekonomske sankcije, nepodobnim zemljama, isticane su kao transparentni primjer kako zemlje koje ne razmjenjuju s ostalim zemljama imaju grdne poteškoće. Zaboravlja se da je uvijek bilo tako. Sve je bilo, malo je reći, dobro. Globalizacija je omogućila zemljama koje bilježe suficit robne razmjene da se on dodatno poveća. Na drugoj strani su bile zemlje koje su umjesto uravnoteženja robne razmjene s inozemstvom povećale svoje deficite. Život je pokazao i dokazao kako nije moguće posložiti priču kako svi dobivaju. Uvijek postoje dobitnici i gubitnici. Da bi se održala teza kako je globalizacija med i mlijeku počelo se je hvaliti „curenje“ blagostanja od razvijenih prema nerazvijenima jer inozemni investitori zapošljavaju domaću radnu snagu koju, osim toga, obrazuju. To je točno. Međutim, dolazak multinacionalnih korporacija uvjetovan je ustupcima kako bi se privukle inozemne investicije. Međutim, razumne zemlje su iskoristile blagodati globalizacije na način da su privlačile one multinacionalne korporacije od kojih su učile i tako pokrenule vlastiti razvoj sukladno koncepciji i strategiji razvoja. (Molim čitatelja da identificira navedeno i usporedi s praksom u Lijepoj Našoj.) Transport je bio jeftin pa je tehnička podjela rada obuhvaćala cijelu zemaljsku kuglu.

Međutim, pravi pobjednik globalizacije je u prvom redu Kina, pa potom Indija dvije najmnogoljudnije zemlje na svijetu. Posebni je trn u oku Kina. Ona je od socijalizma šake riže za svakoga prerasla u gospodarskog diva koji je ugrozio ni manjeÂ ni više najmoćniju gospodarsku silu na svijetu. Taj je činjenicaÂ s pravom zabrinula najrazvijeniju zemlju na svijetu - SAD. Što više Kina bilježi dramatični suficit robne razmjene upravo u trgovini sa SAD-om pa, po prirodi stvari, smanjenje američke konkurentnosti dinamizira gospodarski razvoj Kine. Može li se išta gore zamisliti? Teško. Velikoj Britaniji su se dogodile još veće neugodnosti. Najmoćnijem i najvećem imperiju ikad lekcije kako se treba ponašati davale su Njemačka i

Francuska. To je za Veliku Britaniju postalo nepodnošljivo pa nije čudo da su katastrofičari pokrenuli projekt Brexit čija je realizacija, kako kažu njegovi zagovornici, otvorila mogućnost povratu sjaja imperiju u kojem sunce nikad ne zalazi.

Tako su zagovornici globalizacije postali njezini glavni protivnici. SAD i Velika Britanija žele vratiti odnose u svjetskom gospodarstvu na početak sedamdesetih godina prošlog stoljeća (u vrijeme prije prvog naftnog šoka). Potrebno je, smatraju oni, vratiti dostojanstvo nacionalnoj državi. Glavni protagonisti su Trump čiju politiku nastavlja Biden i Johnson. Jasno, u pozadini je jasan interes razvijenih zemalja smanjiti utjecaj Kine, dok će Indija biti samo kolateralna žrtva.

Pitanje koje se postavlja je – da li je to moguće? Po mome mišljenju nije. Ako bi povrat na nacionalnu državu,kojim slučajem uspio, posljedice bi se mogle usporediti sa stanjem između dva svjetska rata. O tome više drugom prilikom.